

Symbolene kan brukes gradert med fire definerte farger (negativ) eller ugradert i sort/hvitt (positiv). Tursykling brukes kun ugradert. Brukes symboler skal symbolpakken på merkehandboka.no benyttes.

På merkehandboka.no finner du oversikt over de viktigste symbolene, og du lenkes videre til geonorge.no der hele symbolpakka ligger tilgjengelig på ulike formater og fargevarianter. Symbolene kan benyttes kostnadsfritt av alle som tilrettelegger for ferdsel i naturen. Herunder underleverandører som for eksempel skiltprodusenter, trykkerier, digitale mediebyråer etc.

Gradering

Gradering er en kategorisering av turruter etter hvor krevende de er. Det graderes i 4 kategorier etter hvor krevende turruta er; grønn, blå, rød og svart, der grønn er den enkleste. Gradering av turrutene er valgfritt. Der det er et nettverk av stier som benyttes på ulike måter, kan det ofte være unaturlig å gradere. Dersom man velger å gradere skal tabellene beskrevet på merkehandboka.no brukes. Her gjengis graderingstabellen for vandreruter og skiløyper. Gradering for terrengsykkel og ro- og padleruter, finner dere i veilederne på merkehandboka.no

Gradering handler om å være bevisst ulikheter mellom forskjellige turruter. Å tildele ei turrute en typebetegnelse innebærer at man kategoriserer turruta i forhold til andre ved hjelp av ulike kriterier som høydemeter, underlag, tekniske utfordringer, lengde etc. Hensikten med gradering er å vise folk på forhånd hva slags vanskegrad det er på den turen de legger ut på.

I tillegg til de fire nivåene beskrevet over, kan turruter som er godt tilrettelagt, merkes med symbolet i for godt tilgjengelig. Ei turrute som merkes som godt tilgjengelig, må kobles til en beskrivelse av hvordan denne er tilgjengelig. Turruter som er universelt utformet merkes med rullestolsymbolet.

Dersom man ikke ønsker å gradere aktivitetene skal symbolene brukes i sort/hvitt (positivt), dvs. svart figur gravert eller trykket på hvit bakgrunn.

Gode råd for riktig gradering:

- Ved tvil mellom to ulike graderinger, gradér alltid opp til den vanskeligste graden av de to nivåene.
- Skal gradering benyttes, må den nasjonale malen benyttes. Brukerne har en forventning om hva som er grønt, blått, rødt og sort uavhengig av hvor i landet de er på tur.

Lengde og høydemeter

Lengde og høydemeter er viktige parametere ved gradering.

- Det anbefales også å bruke kilometerhenvisning på retningsskilt. Lengde beskriver den totale lengden i km på turruta fra et angitt punkt til et annet, dvs. én vei og ikke tur/retur. For rundturruter brukes hele rundturrutens lengde i km.
- Med høydemeter mener vi samlet stigning for hele turruta. Bakgrunnen for å kombinere lengde på turruter i tillegg til høydemeter når man skal gradere vandreruter, er at disse to parameterne til sammen har avgjørende betydning for hvor tung ei turrute er.

Tidsangivelse

Tidsangivelser angis ikke på retningsskilt, men kan angis på informasjonsmaterieell som brosjyrer, nettsider etc.

For beregning av tid på vandreruter i fjellet, anbefaler vi å benytte modellen som DNT har utviklet. Den kan lastes ned fra merkehandboka.no.

GRADERING VANDRING

FARGEKODE	PASSER FOR	HØYDEMETER OG LENGDE*	STI TYPE	STIGNINGSGRAD OG EKSPONERING
ENKEL 	- Nybegynnere - Krever ingen spesielle ferdigheter - Dersom tilrettelagt for rullestol/barnevogn, merkes dette med eget symbol	< 300 m < 5 km	- Asfalt, grus, skogsveier og gode stier - Stor grad av opparbeiding som gir god fremkommelighet - Hovedsak kortere turer - Underlag fast og jevnt uten store hindringer eller kryssing av bekk	- Moderate stigninger - Ingen bratte partier
MIDDELS 	- De med litt erfaring i terreng - Middels trente turgåere - De med grunnleggende ferdigheter	< 600 m < 10 km	- Kan ha noe mer krevende partier enn grønn tursti - Kan være steinete, men ingen ur - Kun enkle vad	- Moderate stigninger som kan inneholde enkelte bratte partier - Enkelte partier som kan oppfattes som luftige for folk med høydeproblemer
KREVENDE 	- Erfarne turgåere - De med god utholdenhet - Godt turutstyr og gode fjellsko - Kunnskap om kart og kompass	< 1 000 < 20 km	- Sti, åpent terreng, stein, ur og snaufjell - Bratte helninger og lengre strekninger med løs stein og myr kan forekomme - Vading kan forekomme	- Flere typer stigninger og utfordringer - Flere luftige og utsatte partier - Kan inneholde tekniske utfordringer med noe klyving og bruk/støtte av hendene
EKSTRA KREVENDE 	- Erfarne fjellfolk - De med god utholdenhet - Godt turutstyr og gode fjellsko - Kunnskap om kart og kompass	Ingen maks høyde eller lengde	- Lange turer på mer krevende stier enn «rød sti» - Krevende vading kan forekomme	- Toppturer med bratte og vanskelige partier med ujevnt underlag - Luftige partier og passasjer/partier med utsatt klyving - Smale egger, sva, ur etc.

* Med **høydemeter** mener vi samlet stigning for hele turruta. I meget bratt terreng må også høydemeter med nedstigning tas med i graderingen. Nedstigningen bør tillegges halv vekt av oppstigning. **Lengde** beskriver den totale lengden i

km på turruta fra et angitt punkt til et annet, dvs. én vei og ikke tur/retur. For rundturer finnes et eget symbol og da brukes hele rundturens lengde i antall km.

GRADERING SKIGÅING

FARGEKODE	PASSER FOR	HØYDEMETER OG LENGDE*	LØYPETYPE
■ ENKEL	• Nybegynnere • Krever ingen spesielle ferdigheter	< 100 m	• Korte løyper uten "plogbakker" eller "fiskebeinsbakker" • Dersom løypen er skuterpreparert bør den være tilnærmet helt flat • Må ligge i beskyttet terreng – ikke over tregrensen
■ MIDDELS	• Middels godt trente skiløpere • Grunnleggende skiferdigheter	< 300 m	• Mer krevende løyper i skogsterreng • Dersom løypen er skuterpreparert må traseen legges slik at alle nedoverbakker kan kjøres uten store krav til skiferdigheter • Kan gå over tregrensen, men ikke værutsatt over lengre strekk. I slike områder må løypen i så fall merkes ekstra godt
■ KREVENDE	• Erfarne og godt trente skiløpere • Krever godt utstyr etter forholdene og god utholdenhet • Kunnskap om kart og kompass	< 600 m	• Løyper i høyfjellsterreng og lange, krevende løyper, gjerne upreparerte • Løypene kan ligge i fjellområder uten mobildekning
■ EKSTRA KREVENDE	• Erfarne og godt trente skiløpere • Krever godt utstyr etter forholdene og god utholdenhet • Kunnskap om kart og kompass	Ingen maks	• Lengre og mer krevende løyper enn rød, og med til dels bratte stigninger opp og ned • Løypene kan ligge i fjellområder uten mobildekning og er vanligvis upreparerte • Konkurranseløyper i henhold til FIS standard